

ڈاکٹر عائشہ رحمان

اسٹنٹ پروفیسر شعبہ پنجابی

لاہور کالج برائے خواتین یونیورسٹی، لاہور

ڈاکٹر مہر عبدالحق دے ترجمہ قصیدہ بردہ شریف دا ویروا

(Critical Review of Dr. Mehar Abdul Haq's Translation of Qaseeda Burda Sharif)

Abstract:

Dr. Mehar Abdul Haq was a famous Punjabi writer, researcher, critic, poet and translator. He had special expertise in translation; his translation of the Holy Quran, Qaseeda Burda Sharif and Khutbat-e-Iqbal is considered exceptional being at par with the basic principles of translation. In this research, different aspects of Dr. Mehar Abdul Haq's Punjabi Translation of Qaseeda Burda Sharif have been analysed deciding its literary worth, quality, vocabulary and craftsmanship. This translation can be rated as 'excellent' for its multidimensional characteristics keeping in view its diction, stylistics and comprehension.

Keywords: Qaseeda Burda Sharif, Dr. Mehar Abdul Haq, Punjabi Translation.

سرائیکی لہجے دے مہان پنجابی قلمکار ڈاکٹر مہر عبدالحق بے شمار کتاباں دے لکھاری نیں۔ اوہناں پنجابی توں اڈ اردو، انگریزی تے فارسی زبان وچ وی پنجابی کلاسیکی ادب تے کلاسیکی شاعراں بارے لکھیا۔ اوہ اکو سہ کھوجکار، پارکھ، شاعر، نثر نگار تے مترجم دی حیثیت دے حامل نیں۔ پروفیسر مختار احمد جاوید نے ادب وچ اوہناں دے من پسند کھیتر بارے لکھیا:

”لسانیات ڈاکٹر ہوراں دا خاص موضوع سی۔ پنجاب دی تاریخ تے

تہذیب تے اوہناں دی گہری نظر سی۔ اولیائے کرام تے صوفیائے

کرام دے بارے ڈاکٹر صاحب دے مضمون سلاہن جوگ نیں۔“ (1)

اک مترجم دی حیثیت وچ ڈاکٹر مہر عبدالحق بارے ایہہ گل اہم اے پئی اوہ نہ صرف پنجابی، اردو، فارسی، عربی تے انگریزی زبانوں دے ماہر سن سگوں اوہناں نوں ترجمہ نگاری دے فن وچ وی مہارت حاصل سی۔ فن ترجمہ نگاری تے عبور پاروں پروفیسر مختار احمد نے اوہناں نوں سلاہنا دیندیاں لکھیا:

”اوہناں دے ترجیمیں دی خاص خوبی اے پئی اوہناں اصل کلام دے

مضمون تے مفہوم دی روح نوں برقرار رکھیا اے۔“ (2)

ڈاکٹر مہر عبدالحق نے وکھو دکھ زبانوں دے فن پاریاں نوں پنجابی وچ اٹھیا۔ اوہناں دے وڈے کم ”قرآن مجید“، ”قصیدہ بردہ شریف“ تے ”خطبات اقبالؒ“ دے پنجابی اٹھے نیں۔ قصیدہ بردہ شریف دے منظوم ترجمے نے اوہناں دی ادبی حیاتی نوں دوام دتا۔ اوہناں دا ایہہ ترجمہ کئی یونیورسٹیاں وچ ایم اے تے پی ایچ ڈی پدھرتے نصاب دا حصہ اے۔ ایس ترجمے دا پچھو کڑ انج اے پئی اوہناں نوں دے دا عارضہ لاحق ہو گیا۔ ایسے بیماری دوران اوہناں قصیدہ بردہ شریف دا پنجابی ترجمہ کیتا تے اللہ پاک نے اوہناں نوں چنگا بھلا کردتا۔ بیماری دا نشان وی باقی نہ رہیا۔ اپنے تجربے تے علم دے چانن وچ اوہناں ایس قصیدے دے کئی شعراں نوں وکھو دکھ مقصداں لئی بطور وظیفہ پڑھن دی دس وی پائی اے۔ ایہہ ترجمہ سرائیکی لہجے وچ کیتا گیا اے۔ جیہدے بارے ڈاکٹر میاں ظفر مقبول لکھدے نیں:

”میں سمجھناں کہ ڈاکٹر ہوراں تے ذات ایزدی دا خصوصی لطف و کرم

ہے کہ اوس ذات نے آپ دی لگن ایس پاسے لادتی تے آپ نے

ایس لگن راہیں اپنی دنیاوی تے اخروی حیاتی سنوار لئی جویں اوہناں

نے دنیا تے شفا پائی اللہ نے چاہیا تے انج ای اوہناں نوں محشر

دیہاڑے آپ ﷺ دی شفاعت نصیب ہووے گی۔“ (3)

مہان نعت گو شاعر حضرت حفیظ تائبؒ نے ڈاکٹر مہر عبدالحق دے ایس ترجمے بارے اپنے وچار

انج دتے:

”کئی زبانوں وچ قصیدہ بردہ شریف دا منظوم ترجمہ کرن دا شرف اک
ہور ملتانی بزرگ ڈاکٹر مہر عبدالحق ہوراں نوں وی حاصل ہويا۔ جہاں
ساہ دی ڈاڈھی بیماری وچ قصیدے دا ترجمہ فارسی، سرائیکی، اردو شعراں
وچ تے انگریزی نثر وچ کہتا تے شفا پائی۔ اوہناں ترجمے توں پہلاں
”خواص قصیدہ بردہ“ دے سرنواں تھلے پورے قصیدے دے مختلف
شعراں نوں مختلف مقصداں واسطے پڑھن دی خبر دتی اے۔“ (4)

قصیدہ بردہ شریف دا ایہہ منظوم ترجمہ مڈھلے طور تے مترجم دی مضبوط فنی صلاحیت دا دکھالا
اے۔ کسے فن پارے دا صد فیصد اتھا کدی وی ممکن نہیں ہوندا۔ خاص طور تے نظم دی صورت وچ ایہہ کم
ہور وی اوکھا ہو جاندا اے۔ ترجمہ نگار دی فنی صلاحیت دا گویا ایس پکھوں لایا جاندا اے پئی اوہدا اتھا
اوسے معنی، مفہوم تے مقصد دا حامل ہووے جیہڑا فن پارے دی تخلیق سسے لکھاری داسی۔

مڈھلے طور تے قرآن مجید دے ترجمے تے تفسیراں کیتیاں گئیاں۔ قرآن مجید مگروں عربی زبان
توں جیہڑے فن پاریاں دا دوجیاں زبانوں وچ سب توں زیادہ اتھا کیتا گیا اوہناں وچ قصیدہ بردہ
شریف وی شامل اے۔ قصیدہ بردہ شریف دے انگریزی، لاطینی، فرانسیسی، جرمن، ملائی، فارسی، اردو،
ترکی تے پنجابی زبانوں وچ ترجمے ہو چکے نیں۔ پنجابی زبان وچ ایس قصیدے نوں ترجمادان والیاں
بارے ڈاکٹر میاں ظفر مقبول پروفیسر حفیظ تائب دے حوالے نال لکھدے نیں:

”حفیظ تائب ہوری اسیر عابد ہوراں دے ترجمے وچ فرماندے نیں کہ
قصیدہ بردہ شریف 15 شاعراں نے ترجمایا اے۔ آپ نے جیہڑے
ناں گنوائے نیں اوہناں دی تفصیل انج اے:

- 1- حافظ راجنہا برخوردار
- 2- سید وارث شاہ
- 3- محمد عزیز الدین
- 4- شہیدی
- 5- مولوی اسماعیل فاضل دیوبند
- 6- پیر نیک عالم
- 7- حافظ خان محمد
- 8- شہیدی
- 9- مطیع اللہ
- 10- جان محمد
- 11- محمد شاہ
- 12- ڈاکٹر احمد حسین قلعداری

13- مہر عبدالحق

14- حافظ محمد صادق وکیل

15- اسیر عابد (5)

قصیدے توں مراد کسے شخص دیاں خوبیاں یا خامیاں دا منظوم تذکرہ لیا جاندا اے۔ قصیدے کئی قسم دے ہوسکدے نیں۔ حمدیہ تے نعتیہ قصیدے وی لکھے گئے نیں۔ خاص طور تے حضرت نبی کریم ﷺ دی بارگاہ وچ پیش کیتا گیا قصیدہ بردہ شریف اپنی مثال آپ اے۔ قصیدہ بردہ شریف اوہ عظیم فنی شاہکار اے جیہدی تخلیق مگروں ایس صنف نوں نعت نبوی ﷺ دے حوالے نال اک نویں پہچان میسر آئی۔ ایس قصیدے دے خالق مصر دے نواحی علاقے بوسیر دے وسنیک امام شرف الدین بوسیری نیں۔ امام بوسیری نے ایس قصیدے نوں ”الکواکب الدریہ فی مدح خیر البریہ“ دے سرناویں پٹھ لکھیا۔ حضرت حفیظ تائب نے ایس بارے لکھیا:

”امام بوسیریؒ دامیمیہ قصیدہ جیہذا قصیدہ بردہ دے ناں نال مشہور اے، دراصل ناں الکواکب الدریہ فی مدح خیر البریہ رکھیا گیا کیوں جے ایہدے شعر حضور ﷺ دے ذکر مبارک دے فیض نال روشن ستاریاں واگوں ہو گئے سن۔“ (6)

امام بوسیریؒ دے ایس قصیدے دے حصے وچ جیہڑی وڈیائی آئی اوہ کسے ہور قصیدے نوں حاصل نہ ہوسکی۔ حضور نبی کریم ﷺ نے خواب وچ امام بوسیریؒ کولوں ایہہ قصیدہ سنیا تے اپنی چادر مبارک انعام دے طور تے اوہناں نوں عطا فرمائی۔ ایس لئی ایس قصیدے نوں قصیدہ بردہ شریف آکھیا جاندا اے۔ امام بوسیریؒ نے اپنی حیاتی وچ بے شمار قصیدے لکھے پر قصیدہ بردہ شریف نوں جو مقام حاصل ہویا اوہ بے مثال اے۔ ”بردہ“ عربی زبان دا لفظ اے جیہدی تفصیل بیان کردیاں پروفیسر مختار احمد جاوید نے لکھیا:

”1- بردریتی نال رگڑن تے چمکدار بناون نوں آکھدے نیں۔ ایہہ قصیدہ مبارک دل نوں آلودگی تے آلائش توں پاک کردیندا اے۔ ایس لئی ایس نوں ”قصیدہ بردہ شریف“ آکھدے نیں۔

2- ایہہ قصیدہ مبارک کہ رسول اکرم ﷺ دی بڑائی تے وڈیائی وچ بیان کیتا گیا ہے۔ ایس نوں مدح یاں نعت دی چادر آکھیا جاندا اے۔

ایس پاروں ایس قصیدے نوں قصیدہ بردہ شریف آکھیا جاندا اے۔
 3- امام بوصیریؒ نے ایہہ قصیدہ بارگاہ نبوی ﷺ وچ بذات خود خواب وچ پیش فرمایا۔ آپ ﷺ نے ایس قصیدے نوں بے حد پسند فرمایا تے صاحب قصیدہ نوں بردہ (رحمتی چادر یا چادر) انعام دے طور تے عطا فرمائی۔ ایس پاروں ایس قصیدے نوں ”قصیدہ بردہ شریف“ آکھدے نیں۔

4- بردہ دھاریاں والی چادروں آکھدے نیں۔ ایس قصیدہ مبارکہ وچ دکھرے دکھرے تے سوہنے سوہنے مضمون بیان فرمائے گئے ایس لئی ایس نوں ”قصیدہ بردہ شریف“ آکھیا جاندا اے۔

5- بردہ توں مراد مرض توں شفا دے نیں۔ علامہ امام بوصیریؒ نوں ایس قصیدہ مبارکہ پاروں فالج توں شفا نصیب ہوئی۔ ایس پاروں ایس قصیدے نوں قصیدہ بردہ شریف آکھدے نیں۔ ایہہ قصیدہ ہمیشہ بیماریاں لئی باعث شفا ثابت ہوندا رہیا اے۔

6- بردہ دے معنی راحت تے ٹھنڈک دے نیں۔ ایس قصیدہ مبارکہ دا ورد دل نوں سکون تے اکھاں نوں ٹھنڈ پہچاندا اے۔ ایس لئی ایس قصیدہ مبارک نوں قصیدہ بردہ شریف آکھیا جاندا اے۔“ (7)

بردہ دی وضاحت حفیظ تائبؒ ہوراں نے انج کیتی:

”1- بردہ اوس چادروں آکھدے نیں جیہدے وچ کئی رنگاں دیاں دھاریاں ہوں۔ ایس قصیدے دیاں دس فصلاں وچ دکھو دکھرے مضمون بیان ہوئے ایس لئی قصیدے دانائں بردہ پے گیا۔

2- ایس قصیدے وچ حضور پاک دیاں صفتاں بیان کیتیاں گئیاں نیں۔ ایس لئی اینہوں نعت تے مدح دی چادر آکھیا گیا جیہڑی آپ ﷺ دے مبارک قامت واسطے تیار ہوئی۔

3- امام بوصیریؒ نے ایہہ قصیدہ خواب وچ زیارت دے موقع تے

حضور ﷺ نوں پڑھ کے سنایا تے آپؐ نے اوہناں نوں اپنی چادر مبارک عطا فرمائی سی۔

4- امام بوصیریؒ لئی ایہہ قصیدہ فالج دی بیماری توں شفا ثابت ہويا۔ ایس لئی بردہ، برہ (مرض توں شفا) دے معنیاں وچ مشہور ہويا۔ ایہہ قصیدہ ہمیشہ بیماریاں واسطے شفا تے دل دے زخماں واسطے مرہم ثابت ہوندا رہیا۔ ایس لئی ایہداناں بردہ پیا تے انہوں برداء و مترادف سمجھا گیا۔

5- ایہہ قصیدہ ہر دکھ دا چارہ ہون دے نال نال حق دے راہ دے راہیاں تے سچے عاشقاں واسطے اکھیاں دی ٹھنڈ تے سریراں دی راحت اے۔ ایس لحاظ نال ایہداناں بردہ پیا کہ ایہہ برد (ٹھنڈ تے راحت) توں مشتق اے۔“ (8)

امام بوصیریؒ دا ایہہ قصیدہ فنی تے فکری ہر دو لحاظ نال اک شاہکار تخلیق اے۔ اوہناں ایس قصیدے دی تخلیق سے جتنے قصیدہ گوئی دے سارے لوازمات کھ وکھالے رکھے اوہنے ای فکری حوالے نال سرکارِ دو عالم ﷺ دی نعت تے آپؐ دے حضور استغاثے دیاں ساریاں لوڑاں نوں وی ملحوظ رکھیا۔ ایس قصیدے دی قبولیت تے مقبولیت پاروں ساری دنیا وچ کھلے ہوئے مسلمان اپنے دکھ درد تے بیماریاں وچ ایس قصیدے نوں وظیفے دے طور تے وی پڑھدے نیں۔ جس طرح ایہہ قصیدہ مسلماناں لئی اک ورد تے وظیفہ اے انجے ای ادبی دنیا لئی ایہہ اک بے مثل فن پارہ وی اے۔ ایسے پاروں قصیدہ بردہ شریف دا دنیا دیاں بیشتر زبانوں وچ ترجمہ ہو چکیا اے۔

پنجاب دی دھرتی علم و ادب تے محبت و اخلاص دے حوالے نال مڈھ قدیم توں ای بڑی زرخیز رہی اے ایسے پاروں ایس قصیدے نوں پنجابی مسلماناں وچ دی بڑی پزیرائی حاصل ہوئی۔ تدوین اتھے دے بہت سارے شاعران نے قصیدہ بردہ شریف نوں پنجابی وچ ترجمایا۔ پنجابی بولی دے سرائیکی لہجے وچ ڈاکٹر مہر عبدالحق نے قصیدہ بردہ شریف دا منظوم ترجمہ کیتا اے۔ کسے وی فن پارے دا منظوم ترجمہ اک نہایت اوکھا کم ہوندا اے۔ خاص طور تے ایسا فن پارہ جیہدا سمبندھ سرکارِ دو عالم دی مبارک ترین ذات بابرکات نال ہووے، نوں شعری پیرائے وچ ترجمانا جان جوکھاں دا کم اے۔

ڈاکٹر مہر عبدالحق نے یقینی طور تے کمال مہارت نال قصیدہ بردہ شریف نوں اپنی ماں بولی وچ

التھن دی کامیاب کوشش کیتی۔ عربی زبان اک فصیح تے بلخ زبان اے۔ اینہوں قرآن پاک تے احادیث دی زبان ہون دا اعزاز حاصل اے۔ امام بوسیریؒ بنیادی طور تے عربی النسل سن تے اوہناں اپنے اشعار وچ فصاحت تے بلاغت دے ہڑھ وگائے نیں۔ ایجیے فن پارے نوں کسے دوجی زبان وچ التھنا وڈا مشکل کم ہوندا اے۔ خاص طور منظوم ترجمے وچ محاوریاں تے اکھاناں دی ورتوں وڈی فنی مہارت دی متقاضی ہوندی اے۔ ڈاکٹر مہر عبدالحق دے منظوم پنجابی ترجمہ قصیدہ بردہ شریف وچ ایس ایچ دا واضح اظہار ملدا اے۔ جیویں امام بوسیریؒ دے ایس شعر:

”امن تذکر جیران بدی سلم

مزجت دمعاً جرى من مقلة بدم“ (9)

نوں پنجابی وچ التھدیاں:

”یاد کیتی ذی سلم دے شاید اج ہمسایاں کوں

رل گئی ہے ہنجواں دے وچ لہو دی دھار کیوں“ (10)

شاعر نے کمال مہارت نال ”لہودی دھار“ نوں بطور محاورہ استعمال کیتا اے۔ جیہدے نال بہت حد تک اصل شعر وچ شاعر دے بیان دی عکاسی ممکن ہو سکی۔

ترجمہ نگاری دے فن دی اک ہور خوبی مترجم دے الفاظ وچ سادگی تے روانی اے۔ ایہہ وی ڈاڈا اوکھا کم ہوندا اے کیونکہ تخلیق کار فن پارے دی تخلیق سے اپنے خیال نوں شعری بانا پوان وچ کافی حد تک آزاد ہوندا اے پر مترجم جدوں کسے فن پارے نوں التھدا اے تے اوہنوں بہت ساریاں پابندیاں دا سامنا کرنا پیندا اے۔ اینہاں پابندیاں پاروں اوہدی روانی تے لفاظی دی چون وچ بڑی اوکھت ہوندی اے۔ ڈاکٹر مہر عبدالحق نے قصیدہ بردہ شریف دے ترجمے وچ کمال مہارت نال ایس خوبی نوں کھ وکھالے رکھیا۔ جس طرح قصیدہ بردہ شریف دے ایس شعر:

”ایحسب الصب انّ الحب منکم

ما بین منسجم منه ومضطرم“ (11)

دا پنجابی ترجمہ انج کیتا:

”شعلے بھڑکن دل وچوں تے نیر اکھیں توں وہن

کویں آہدے عاشق اوہدے راز حب دے لک گئیں“ (12)

پروفیسر مختار احمد جاوید نے ایس ترجمے بارے اپنی رائے دیندیاں لکھیا:
 ”ڈاکٹر مہر عبدالحق ہوراں عشق دے لازوال جذبے نوں بڑی سادگی
 تے خوبصورتی نال بیان فرمایا اے پئی اکھاں عشق دا بھیت کھول
 دیندیاں نیں۔ عاشق کیویں آکھ سکدا اے پئی اوس دا عشق لوکاں توں
 چھپیا ہویا اے۔ سیانیاں سچ ای آکھیا اے پئی عشق تے متک لکایاں
 نہیں لکدے۔ ڈاکٹر ہوراں ایس شعر وچ عاشق صادق دے دل دی
 کیفیت نوں بیان فرمایا اے۔“ (13)

ترجمہ نگاری دے فن دی تیجی وڈی خوبی اتھے نوں پڑھن مگروں اصل تحریر دے سوادا حاصل
 ہونا ہوندا اے۔ ایہدے بارے پروفیسر ڈاکٹر عصمت اللہ زاہد نے لکھیا:
 جدتائیں مترجم نوں اوس احساس تے کیفیت تک رسائی حاصل نہ ہووے گی جس کیفیت تے
 احساس وچ تخلیق کار نے فن پارہ تخلیق کیتا اوہدے لئی اوہناں جذبیاں تے احساساں نوں اکھراں وچ
 سمونا ممکن نہیں ہووے گا۔ لہذا چنگا تے ودھیا ترجمہ کار اوہ ہوندا اے جیہڑا تخلیقی عمل دے دوران تخلیق کار
 دے جذبیاں تے احساساں تے کیفیات تک رسائی حاصل کرے تے ترجمہ کردیاں ایہہ احساسات
 اوہدے شعراں دے پچھوڑ وچ موجزن ہوں۔ ڈاکٹر مہر عبدالحق نے قصیدہ بردہ شریف دا ترجمہ کردیاں
 علالت توں شفایابی حاصل کیتی۔ اپنی صحت یابی نوں اوہ قصیدہ بردہ شریف دی ترجمہ کاری دا معجزہ سمجھدے
 نیں۔ اوہناں دی علالت توں شفایابی نوں اسیں اوہناں دی اوس کیفیت داناں دے سکے آں جیہڑی
 قصیدہ بردہ شریف دی تخلیق سے امام بوصریؒ نوں حاصل سی۔ جیویں قصیدہ بردہ شریف دے ایس شعر:

”عدتك حالى لا سرى بمستتر

عن الوشاه ولا دائى بمنحسم“ (14)

دا ترجمہ ڈاکٹر مہر عبدالحق نے اپنے اکھراں وچ انج کیتا:

”حال میڈا ہر کہیں تے کھل چکے اے نکتہ چیں

ناں اے ویندے روگ ناں اے راز لک سکدا ہمیں“ (15)

عام طور تے مترجم ترجمہ کردیاں اصل تحریر دا مفہوم لے کے اوہنوں اپنے اکھراں وچ پیش
 کرن دی کوشش کردے نیں۔ ایس کوشش دوران اوہ کئی واری تھڑکدے نیں تے ترجمے دی

تھوئیں تشریح ول ٹرپنڈے نیں۔ انج ترجمہ کاری دا مقصد فوت ہو کے رہ جاندا اے۔ چنگا تے اعلیٰ ترجمہ اوہ ہوندا اے جیہدے وچ اصل تحریر دا مفہوم، مقصود تے عکس نمایاں نظر آون۔ ایس کچھوں مقبول حسن گیلانی داننا اے:

”تشریحی کلمات غیر ضروری طوالت کا باعث بنتے ہیں جو قاری کے لیے

اکتاہٹ کا باعث بنتے ہیں۔“ (16)

ڈاکٹر مہر عبدالحق دے ترجمہ قصیدہ بردہ شریف وچ کسے تھوئیں قاری نوں ایہہ نہیں لگدا کہ ترجمہ کار نے ترجمہ چھڈ کے تشریح دا فریضہ نبھانا شروع کردتا اے۔ سگوں اوہناں دا ترجمہ پروفیسر ڈاکٹر رفیع الدین ہاشمی دے ایہناں وچاراں دے عین مطابق دکھالی دیندا اے:

”قصیدے کی زبان عموماً پر شکوہ اور لہجہ بلند آہنگ ہوتا ہے۔ قصیدے کا

سب سے بڑا موضوع مدح ہے۔ لہذا کسی کی شان میں تعریف کے لیے

الفاظ و تراکیب بھی پر عرب اور باوقار بنے چاہیں۔ تشبیہات و استعارات

اور صنائع بدائع میں جدت طرازی، ندرت اور مبالغہ آمیزی ہو اور انداز

بیان پر زور و پر جوش ہو تو قصیدہ زیادہ مؤثر ہوگا۔“ (17)

ڈاکٹر مہر عبدالحق دا ترجمہ قصیدہ بردہ شریف جتھے اوہناں دی عاشقانہ تے عاجزانہ کاوش دا عکاس اے او تھے ہی اوہناں دی فنی چنگی تے امام بوسیریؒ نال فکری سانجھ دا اظہار وی اے۔ جیہدے بارے عاشق رحیل نے لکھیا:

”ڈاکٹر مہر عبدالحق ہوراں دا ترجمہ اپنی فنی تے لسانی خوبیاں پاروں

لوکائی وچ زیادہ مقبول تے پسند کیتا جاندا اے۔ ڈاکٹر ہوراں ترجمہ

کردیاں ہوئیاں عربی دے اصل متن دی روح نوں برقرار رکھیا اے۔

ایس توں علاوہ اوہناں عربی محاوریاں تے تشبیہاں نوں بڑی احتیاط نال

پنجابی ماحول تے پنجابی فضا وچ ڈھالیا اے۔“ (18)

ایس کچھوں مکدی گل ایہہ وے پئی ڈاکٹر مہر عبدالحق نے قصیدہ بردہ شریف دے مضموناں دی ترتیب تے تفصیل لئی بڑی محبت، لگن تے خلوص توں کم لیا اے۔ اوہناں دا ایہہ منظوم پنجابی ترجمہ فن ترجمہ نگاری دے اصولاں دے عین مطابق ہوں پاروں پنجابی زبان دے منظوم ترجمیاں وچ اک سوہنا

تے اعلیٰ وادھا کر کے پنجابی ادب دے گھیرے نوں ہور موکلا کر دیندا اے۔

حوالے

- 1- مختار احمد جاوید، پروفیسر، عربی فارسی توں پنجابی وچ ترجمے، (لاہور: فاروق سنز، س ن)، 26۔
- 2- اوہی، 27۔
- 3- ظفر مقبول، میاں، پنجابی ترجمے، (لاہور: شیخ محمد بشیر اینڈ سنز، 199ء)، 31۔
- 4- حفیظ تائب (مرتب)، قصیدہ بردہ شریف تے ترجمہ وارث شاہ، (لاہور: القمر اشتر پرائزز، 2001ء)، 24۔
- 5- ظفر مقبول، میاں، پنجابی ترجمے، 26-27۔
- 6- حفیظ تائب (مرتب)، قصیدہ بردہ شریف تے ترجمہ وارث شاہ، 17۔
- 7- مختار احمد جاوید، پروفیسر، عربی فارسی توں پنجابی وچ ترجمے، 40-41۔
- 8- حفیظ تائب (مرتب)، قصیدہ بردہ شریف تے ترجمہ وارث شاہ، 17-18۔
- 9- حفیظ تائب (مرتب)، قصیدہ بردہ شریف تے ترجمہ وارث شاہ، 36۔
- 10- ظفر مقبول، میاں، پنجابی ترجمے، 32۔
- 11- حفیظ تائب (مرتب)، قصیدہ بردہ شریف تے ترجمہ وارث شاہ، 36۔
- 12- ظفر مقبول، میاں، پنجابی ترجمے، 33۔
- 13- مختار احمد جاوید، پروفیسر، عربی فارسی توں پنجابی وچ ترجمے، 24۔
- 14- حفیظ تائب (مرتب)، قصیدہ بردہ شریف تے ترجمہ وارث شاہ، 86۔
- 15- ظفر مقبول، میاں، پنجابی ترجمے، 34۔
- 16- انعام الحق جاوید، ڈاکٹر، پنجابی ادب دا ارتقاء، (لاہور: عزیز بک ڈپو، 2004ء)، 675۔
- 17- رفیع الدین ہاشمی، اصناف ادب، 66۔
- 18- مختار احمد جاوید، پروفیسر، عربی فارسی توں پنجابی وچ ترجمے، 58۔